

Łódź dnia 14.06.2019 r.

dr hab. Przemysław Rafał Tomaszewski prof. ASP
Wydział Wzornictwa i Architektury Wnętrz
Akademii Sztuk Pięknych
im. Władysława Strzemińskiego
w Łodzi.

Tel: 880 682 988
e-mail: proto99@interia.pl

**Recenzja dorobku twórczego i artystycznego oraz naukowego,
organizacyjnego i dydaktycznego, jak również ocena pracy doktorskiej,
mgr Małgorzaty Sobocińskiej - Kiss pt. "Projektowanie uniwersalne jako
metodologia pozwalająca na kształtowanie przestrzeni dopasowanej do
użytkowników z obniżoną funkcjonalnością", opracowanej pod kierunkiem
dr hab. Marka Średniawy - w przewodzie doktorskim w dziedzinie sztuk
plastycznych, dyscyplinie sztuki projektowe, wszczętym przez
Radę Wydziału Architektury Wnętrz i Wzornictwa
Akademii Sztuk Pięknych w Gdańsku.**

Recenzja opracowana na podstawie przekazanych mi materiałów :

- Portfolio zawierające dane o wykształceniu; dane o pracy zawodowej;
wykaz dorobku artystyczno-projektowego; wykaz działań
popularyzatorskich i organizacyjnych; dane dotyczące osiągnięć
dydaktycznych; ikonografię prac ujętych w wykazie dorobku artystyczno-
projektowego.

- Rozprawa doktorska pt. "Projektowanie uniwersalne jako metodologia
pozwalająca na kształtowanie przestrzeni dopasowanej do użytkowników
z obniżoną funkcjonalnością".

Pani Małgorzata Sobocińska - Kiss w latach 1989 - 1995 studiowała na
Wydziale wzornictwa Przemysłowego Akademii Sztuk Pięknych w
Warszawie. W 1995 r. uzyskała dyplom magisterski pod kierunkiem doc.
Jerzego Porębskiego - praca projektowa i dr. Józefa Mrozka - praca
pisemna.

Od 2009 roku prowadzi zajęcia w Wyższej Szkole Informatyki Stosowanej
i Zarządzania w Warszawie na kierunku Grafika, obecnie prowadzone
pracownie to: Projektowania graficznego (studia licencjackie); Wiedzy
o działaniach i strukturach wizualnych (studia licencjackie); Systemów
informacji i identyfikacji wizualnej (studia magisterskie); identyfikacji marki
(studia magisterskie).

Działalność dydaktyczna Pani Małgorzaty Sobocińskiej - Kiss prowadzona jest równolegle z praktyką projektową dotyczącą komunikacji wizualnej.

RECENZJA DOROBKU TWÓRCZEGO I ARTYSTYCZNEGO ORAZ NAUKOWEGO, ORGANIZACYJNEGO I DYDAKTYCZNEGO

Ukazany w portfolio dorobek twórczy Pani Małgorzaty Sobocińskiej - Kiss niemal w całości związany jest ze wzorniczym projektowaniem szerokiego zakresu komunikacji wizualnej. Zaprezentowany w portfolio wybór realizacji składa się z następujących elementów:

10 opracowań identyfikacji wizualnej;

2 projekty logo;

2 opracowania infografiki;

2 projekty materiałów graficznych tworzonych na potrzeby kampanii reklamowych;

2 projekty dotyczące oznakowania ścian;

3 kalendarze

16 projektów ilustracji;

10 opracowań okładek książek

oraz po jednym przykładzie projektów dotyczących: rebrandingu marki; opracowania kroju pisma; projekt okładki płyty i info-desku - razem 48 utworów, których realizacja przypadła na okres pomiędzy rokiem 2001 a 2017.

Dorobek w zakresie projektowania identyfikacji wizualnej, okładek książek oraz ilustracji przedstawia się ilościowo imponująco. Charakteryzuje się, również wysokim poziomem twórczym oraz profesjonalnym.

W kategorii identyfikacja wizualna na szczególne wyróżnienie zasługują: Identyfikacja „programu rozwojowego” Politechniki Warszawskiej z 2008 roku; System Identyfikacji Wizualnej Profilu Zaufanego EPUAP (MSWiA) z 2010 roku; Identyfikacja Wizualna Administracji Centralnej Politechniki Warszawskiej z roku 2012. W projektach dla Politechniki Warszawskiej zdecydowanie wybijającym się elementem jest logo. W identyfikacji „programu rozwojowego” logo zdaje się być wynikiem wielowątkowej inspiracji, w efekcie jednak otrzymujemy obraz o jednoznacznie pozytywnych i najprawdopodobniej zakładanych przez twórcę skojarzeniach. Logo Administracji Centralnej Politechniki Warszawskiej zawiera piktogram gmachu o cechach architektury monumentalnej skonstruowany w sposób graficznie współczesny o czytelnych asocjacjach do kodu kreskowego. W identyfikacji profilu zaufanego, logo charakteryzuje się jednoznacznością przekazu w warstwie interpretacyjno-skojarzeniowej oraz w zakresie przekazu precyzyjnej informacji.

W wymienionych opracowaniach dostrzegane są odważne połączenia klasycznej, tradycyjnej symboliki ze skutecznym przekazem współczesnych treści.

Projekty okładek książek oraz ilustracje jawią się, jako wykonane z wysoką kulturą graficzną, dokładnie przemyślane o oszczędnych lecz wyrafinowanych kompozycjach, które znakomicie konstytuują relacje pomiędzy narracją, abstrakcją i słowami. Zdaniem recenzenta na wyróżnienie zasługuje projekt graficzny i ilustracja kartki świątecznej - Autopromocja z 2011 roku oraz projekt graficzny okładek do serii książek „MATEMATYKA DYSKRETNA”. W projekcie kartki w pełni ujawnia się dojrzałość decyzji projektowych autorki. Widzimy tu udanie zbalansowaną koegzystencję uroczego żartu z poważną kwestią zawodowej autopromocji - w „obrazie” dostrzegamy trzy piktogramy „dizajnerskich” krzesel o trzech nogach, inną możliwością interpretacyjną jest ta, że są to taborety z uniesioną do góry jedną nogą...

Okładki „Matematyki dyskretnej” emanują klimatem klarownego spokoju odczuwanym dzięki połączeniom tradycji i klasyki form i symboliki z aktualnymi treściami i sposobami kompozycji.

W dziedzinach reprezentowanych, ilościowo skromniej, na szczególne wyróżnienie zasługuje projekt kalendarza z przepisami z różnych stron świata, dla GET IN LANGUAGE SOLUTIONS z 2012 roku. Koncepcja oparta jest na zestawieniach klasycznych sposobów przedstawiania treści wizualnych z elegancką i doskonale spełniającą swoje funkcje, prostotą.

Również projekt kroju pisma „UNIKISS” z roku 2014, robi pozytywne wrażenie, które pozwala recenzującemu ufać w skuteczność funkcjonalną zaproponowanego rozwiązania, pomimo bardzo oszczędnego zakresu prezentacji projektu.

Należy również odnotować interesująco wyglądające na poziomie prezentacji projekty oznakowania ścian dla centrum handlowego „Pogoria” oraz dla centrum handlowego „Jantar” łącznie z projektem info-desku dla tegoż centrum, całość opracowań z roku 2008. Nie można jednak w pełni ocenić tych propozycji z uwagi na bardzo małe rozmiary prezentacji i brak powykonawczej dokumentacji fotograficznej.

Opracowanie projektowe Rebranding Marki „MIRBUD” z 2016 roku wydaje się nie być udanym. Odnoszę wrażenie, że oglądamy rozwiązania często i powszechnie używane i w tym znaczeniu wtórne. Decyzje te prawdopodobnie są racjonalnie, wytłumaczalne sugestiami i presją zleciodawcy - pomimo tego myślę, że zamieszczenie tej realizacji w portfolio może lekko deprecjonować obraz całości.

Aktywność twórcza uzupełniona jest uczestnictwem w sześciu wystawach zbiorowych odbywających się w latach 2001 - 2016.

Odnotujemy znajdujące się w wykazie portfolio informacje o wykonaniu trzech stoisk targowych, trzech projektów scenograficznych i jednego projektu wnętrza - niestety prezentacja tych realizacji nie została zamieszczona w portfolio.

Na dorobek popularyzatorski i organizacyjny Pani Małgorzaty Sobocińskiej - Kiss składa się organizacja trzech wystaw oraz kuratorstwo pięciu wystaw. Sukcesy na niwie dydaktycznej zostały docenione przez władze Wyższej Szkoły Informatyki Stosowanej i Zarządzania w Warszawie, poprzez wyróżnienie dla najlepszego opiekuna prac dyplomowych, w latach 2013/2014, 2014/2015 i 2015/2016 - dziesięć prac dyplomowych i osiem prac magisterskich, nad którymi opiekę pełniła Pani Małgorzata Sobocińska - Kiss zostało wyróżnionych, szesnaście z nich uzyskało ocenę celującą. Ukazane zestawienie aktywności dydaktycznej, przekonuje o właściwym przygotowaniu i zaangażowaniu Pani Małgorzaty Sobocińskiej - Kiss w misję zawodu nauczyciela akademickiego.

OCENA PRACY DOKTORSKIEJ

pt. „Projektowanie uniwersalne jako metodologia pozwalająca na kształtowanie przestrzeni dopasowanej do użytkowników z obniżoną funkcjonalnością”

Analiza struktury rozprawy doktorskiej, jej wstępu i streszczenia, pozwala umieścić opracowanie w kategorii rozpraw, będących rozwiązaniem problemu w oparciu o opracowanie projektowe poparte gruntowną wiedzą teoretyczną oraz badaniami ankietowymi.

Praca zaprezentowana jest w klarowny sposób, w strukturze sześciu głównych części.

Część pierwsza - „Budowanie Europy bez barier” - znajdujemy tu wybór aktów prawnych Unii Europejskiej dotyczących problemów niepełnosprawności, budowania Europy bez barier, przywołanie Konwencji praw osób niepełnosprawnych ONZ, jak również informacje dotyczące programu „Dostępność Plus” jego celów i oczekiwanych efektów.

Część druga - „Projektowanie Uniwersalne” - to swoiste „motto funkcjonalne” pracy doktorskiej zostaje określone poprzez przytoczenie definicji Rona Mace’a i omówienie wskazujące beneficjentów Projektowania Uniwersalnego oraz jego historii. Kluczowe znaczenie dla założeń i rozwiązań projektowych zawartych w dysertacji ma zaprezentowanie i dokładne opisanie siedmiu zasad tego wielce użytecznego - jak wyjaśnia autorka - podejścia do projektowania.

Równie istotne tezy znajdziemy w podrozdziale pt. „Użyteczność przedmiotów i usług”, dotyczą relacji pomiędzy przedmiotami i usługami a funkcjonowaniem mózgu w odniesieniu do zasad projektowania. Akcentowany jest wniosek, że w odbiorze przedmiotów, bądź usług ważną rolę odgrywają konteksty funkcjonalne. Autorka przedstawia przykłady pozytywnego Projektowania Uniwersalnego, są nimi: System mebli biurowych Node firmy „Steelcase”; v-lock - „Pijana” Dziurka do klucza, autor Junjie Zhang;

Nakrętka do butelek PET, projekt Beata Łupińska i Kamila Brzezińska; Krzesło Close projekt Aleksandra Pięta. Są też przykłady negatywne: Komunikacja między piętrami na dworcu autobusowym w Krakowie; Czajnik „Hot Bertaa” projekt Philippe Stark.

Część trzecia - „Projektowanie systemów informacji wizualnej” - znajdują się tu metodyka projektowania rzeczonych systemów ujęta zwięźle - poprzez zamieszczenie katalogu determinujących projektowanie, cech i ograniczeń użytkowników, oraz przystępnie - poprzez prezentację przykładów takich jak: Studencki projekt semestralny, tematem którego była analiza systemu informacji wizualne Centrum handlowego „Złote Tarasy” w Warszawie; System informacji w Centrum Handlowym Janki; Projekt oznakowania dla Wydziału Architektury Uniwersytetu w Melbourne. Rozdział zakończony jest teoretycznymi i uniwersalnymi założeniami odnoszącymi się do projektowania informacji wizualnej w placówkach służby zdrowia oraz analizą trzech niezwykle interesujących oraz trafnie zilustrowanych realizacji: Oznakowanie wewnętrzne w Royal North Shore Hospital - budynek przypadków nagłych w Sydney; Projekt systemu informacji wizualnej pawilonu C Śląskiego Centrum Chorób Serca w Zabrze; Szpital St. Olavs w Trondheim w Norwegii. Komentarze autorki oscylują wokół ocen funkcji systemów ze szczególnym uwzględnieniem ich zdolności do wypełniania postulatów Projektowania Uniwersalnego.

Część czwarta - „Projekt kompleksowego systemu informacji wizualnej dla Szpitala powiatowego w Pruszkowie” - w rozdziale tym znajduje się zasadnicza, odpowiadająca tytułowi pracy doktorskiej, część opracowania projektowego. Przedstawiona tu notacja procesu projektowego zaczyna się od założeń - zgodnych z zasadami Projektowania uniwersalnego, następnie analizy potrzeb informacyjnych pacjentów, personelu i odwiedzających oraz analizy układu informatycznego. W dalszym ciągu pracy ukazana jest twórcza praca projektowa odnosząca się do: opracowania kodu kolorystycznego i podziału na strefy - mającego swoje odzwierciedlenie w projekcie informacyjnego planu szpitala; doboru i projektu typografii; opracowania systemu ikon (część bardzo rozbudowana); opracowania oznakowania kierunkowego i oznakowania miejsc.

W efekcie powstał system szeroki i kompleksowy, jednocześnie niezwykle klarowny oraz czytelny, „epatujący” pozytywnym klimatem, przyjazny wszystkim jego beneficjentom i przede wszystkim spełniający, zakładane przez autorkę założenia płynące z postulatów Projektowania Uniwersalnego.

W obrazach kompozycyjnych, tworzących wizualne całości poszczególnych części systemu, panuje dynamiczna równowaga pomiędzy warstwą formalną a „formą” informacji. Dostrzegamy tu odważne połączenia klasycznej, tradycyjnej symboliki ze „współczesnymi” formami skutecznego przekazu treści. Należy również docenić utrzymanie spójności wizualnej rozległej całości opracowania przy jednoczesnym utrzymaniu atrakcyjności poszczególnych jego elementów. Zachowana zostaje także spójność estetyczna kompleksu.

Pani Małgorzata Sobocińska - Kiss prezentuje wysokie umiejętności profesjonalnego, systemowego rozwiązywania problemów projektowych oraz wyróżnia się zdolnościami intelektualnymi pozwalającymi na racjonalne umotywowanie decyzji.

Część piąta oraz szósta - opisują kwestie dotyczące wdrożenia systemu i przeprowadzenia ankiet oraz zawierają zakończenie, po którym występuje streszczenie, bibliografia i aneks.

Wyniki badań ankietowych legitymizują uniwersalny charakter założeń i potwierdzają trafność proponowanych rozwiązań. Natomiast dane odnoszące się do wdrożenia systemu świadczą o rzetelności oraz odpowiedzialności projektantki wobec zamawiającego i użytkowników systemu.

KONKLUZJA

Analiza całości pracy doktorskiej mgr Małgorzaty Sobocińskiej - Kiss pozwala na uznanie jej za merytorycznie wartościową w znaczeniu profesjonalnym oraz edukacyjnym. Wysoko oceniam aspekty teoretyczne, pracy jak i jej praktyczne zastosowanie.

Praca niewątpliwie posiada wszelkie cechy twórczego, autorskiego rozwiązania i stanowi oryginalne rozwiązanie problemu opartego o opracowanie projektowe jednocześnie ukazuje wysoki poziom wiedzy teoretycznej autorki i kwalifikacje do prowadzenia samodzielnej pracy naukowej.

Po zapoznaniu się z całością przedstawionej dokumentacji, stwierdzam że praca doktorska Pani Małgorzaty Sobocińskiej - Kiss pt. „Projektowanie uniwersalne jako metodologia pozwalająca na kształtowanie przestrzeni dopasowanej do użytkowników z obniżoną funkcjonalnością” spełnia wymagania zawarte w art. 13 Ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki. Tym samym, popieram wniosek o przyznanie Pani Małgorzacie Sobocińskiej - Kiss stopnia doktora sztuki w dziedzinie sztuk plastycznych w dyscyplinie sztuki projektowe.

Dr hab. Przemysław-Rafał Tomaszewski prof. ASP w Łodzi

